

N:o 45.

Ank. till Riksd. kausli den 24 mars 1905, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Örebro stad af mark för utvidgning af högre allmänna läroverkets i Örebro gårdstomt.

(I. A.)

Under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 3 sistlidne februari har Kungl. Maj:t i en till Riksdagen aflåten proposition (n:o 48) föreslagit Riksdagen medgifva, att den till landshöfdingbostället i Örebro hörande tomt n:o 23 vid Olaigatan därstädes om 38,103 ar med därå uppförda byggnader måtte till staden Örebro med full äganderätt upplåtas, mot det att staden till boställshafvaren årligen betalade ett belopp, motsvarande 5 procent å det värde, som i den ordning, förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof stadgade, på stadens bekostnad åsattes jordområdet med åbyggnader.

I detta ärende har departementschefen till ofvanberörda statsrådsprotokoll anført följande:

»Uti en till Eders Kungl. Maj:t ställd skrift har drätselkammaren i Örebro gjort framställning om upplåtelse till Örebro stad af dispositionsrätten till en till landshöfdingbostället i nämnda stad hörande tomt n:o 23 vid Olaigatan, kallad landshöfdingens stalltomt.

Af handlingarna i ärendet inhämtas följande.

Hos magistraten i Örebro hade rektorn vid högre allmänna läroverket därstädes framhållit, att den nuvarande låga och smala, af läroverket, tekniska elementarskolan och stadens båda flickskolor använda

samt utaf läroverkets läkare, gymnastiklärare och läroverkskollegiet enstämmigt utdömda gymnastiklokalen icke i något, allra minst i hygieniskt, afseende uppfyllede nutidens fordringar på en gymnastiklokal. Skolans gårdstomt, hvarest utrymme för en välbelägen ny gymnastikinrättning ej funnes, vore äfven otillräcklig för de talrika lärjungarnes lekar och rörelser samt i öfrigt därför olämplig. Då den närliggande tomten, eller landshöfdingens stalltomt, ansåges kunna förvärfvas, anhölle rektorn, att magistraten ville snarast möjligt öfverlämna till kommunalstyrelsens afgörande frågan om läroverkstomtens utvidgning på sätt antyds.

Sedan magistraten öfverlämnat framställningen till drätselkammaren i Örebro, anhöll denna myndighet af tomtens dåvarande innehafvare landshöfdingen A. G. J. Svedelius om yttrande, huruvida från hans sida hinder mötte för afstående till staden af tomten på villkor, som kunde af vederbörande varda bestämda.

Uti sitt häröfver afgifna yttrande meddelade landshöfdingen Svedelius till en början, att å tomten funnes uppförda en stallbyggnad, innehållande spiltor för tio hästar, samt vagnbod med höskulle öfver hela byggnaden, ett mindre boningshus och en större bodbyggnad med foder-skulle, hvilka lägenheter jämte tomten i öfrigt vore åt landshöfdingen på lön anslagna. Vidare anförde landshöfdingen Svedelius. Då det syntes uppenbart, att läroverket väl behöfde utvidgadt område och sådant endast genom förvärfvande af den nu omförmälda tomten kunde åstadkommas, samt ingen svårighet syntes förefinnas för landshöfdingen i länet att på annat fullt tillfredsställande sätt ordna för fyllande af sitt behof i fråga om hästar och åkdon, vare sig genom förhyrande af stall och vagnshus på annat håll eller genom aftal med befintligt hyrkuskverk, samt då man syntes kunna antaga, att ett afträdande af ifrågavarande område till staden af vederbörande medgäfvdes endast under enahanda villkor, som bestämts vid medgifvandet om upplåtelse till Örebro stad af det äfvenledes till landshöfdingbostället anslagna trädgårdsområde, hvilket numera användes dels till hamnplats, dels till salutorg, hvarvid bestämts, att Örebro stad skulle till landshöfdingen i länet årligen såsom ersättning för det afstådda området erlagga 5 procent å det belopp, hvartill värdet å jordområdet genom vederbörlig expropriation bestämts, så mötte under sistnämnda förutsättning från landshöfdingens sida intet hinder för den ifrågasatta öfverlåtelsen.

I skrifvelse till stadsfullmäktige anförde därefter drätselkammaren, att, enär ifrågavarande stalltomt genom sin rymlighet och belägenhet intill skoltomten syntes bäst lämpad för den ifrågasatta utvidgningen

samt staden ej hade egna tomter, som för ändamålet kunde användas, på närmare håll än å Alnängarna, å Väster och Rådmansjorden å Söder, drätselkammaren tillstyrkte förvärfvande af stalltomten på de af landshöfdingen Svedelius föreslagna villkor. Vid sammanträde den 11 november 1903 beslöto stadsfullmäktige, bland annat, att gilla och godkänna drätselkammarens hemställan samt att uppdraga åt drätselkammaren att å stadens vägnar vidtaga de för beslutets bringande till verkställighet erforderliga åtgärder.

I enlighet med det sålunda lämnade uppdraget har drätselkammaren uti förberörda skrift i underdånighet hemställt, att Eders Kungl. Maj:t tacktes i nåder upplåta till Örebro stad dispositionsrätten till ifrågavarande stalltomt med byggnader, mot ersättning för tomten af visst årligt belopp till nuvarande och blifvande innehafvare af landshöfdingbeställningen i Örebro län och mot lösen för byggnaderna.

Vid ansökningen fanns fogad dels karta öfver Örebro stad, å hvilken karta stalltomten var betecknad med röd färg och enligt påskrift af stadslandtmätaren Karl Davidson betygades innehålla i areal 38,103 ar eller 24,7 kappland, dels ock utdrag af taxeringslängd öfver fast egendom i Örebro stad för år 1903, enligt hvilken taxeringsvärdet för samma egendom, som i längden uppgafs tillhöra kronan, utgjorde för tomten 8,000 kronor och för husen likaledes 8,000 kronor eller för hela fastigheten 16,000 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, som med underdånig skrifvelse den 31 december 1903 till Eders Kungl. Maj:t öfverlämnat drätselkammarens ifrågavarande ansökning jämte däröfver af magistraten afgifvet tillstyrkande yttrande, har, med vitsordande att en behöflig utvidgning af läroverkets gårdstomt endast genom förvärfvande af nu ifrågavarande stalltomt kunde åstadkommas, tillstyrkt, det Eders Kungl. Maj:t tacktes lämna nådigt bifall till ansökningen på enahanda villkor, som bestämdes vid medgifvande af upplåtelse till Örebro stad af förutnämnda till landshöfdingbostället anslagna trädgårdsområde.

Öfver ansökningen har öfverintendentsämbetet den 9 februari 1904 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande och därvid anmält, att ämbetet icke funnit något att för sin del erinra mot bifall till ansökningen, sådan den blifvit af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande tillstyrkt.

Efter nådig remiss har statskontoret uti underdånigt utlåtande den 18 april 1904, alldenstund den ifrågasatta tomtupplåtelsen syntes vara behöflig för beredande af ökad utrymme åt allmänna läroverket och jämväl kunde äga rum utan någon afsevärd olägenhet för kronan, hemställt om aflåtande af nådig proposition till Riksdagen att medgifva upp-

låtelse åt Örebro stad af berörda tomtområde mot ersättning såväl för själfva tomten som för de därå uppförda byggnader med belopp, hvilket på stadens bekostnad skulle bestämmas i den ordning, förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof stadgade; därvid statskontoret, då Eders Kungl. Maj:t, i fråga om den år 1885 af Riksdagen medgifna jordupplåtelsen, genom nådigt bref den 21 april 1886 anbefallt Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande tillse, att ersättningen bestämdes att utgå med visst årligt belopp till dåvarande och blifvande innehafvare af landshöfdingbeställningen, föreställde sig, att jämväl beträffande den nu ifrågakomna upplåtelsen en liknande föreskrift kunde i sinom tid meddelas.

I afseende å den i ärendet åberopade jordupplåtelsen af år 1885 tillåter jag mig erinra om följande. För att komma i tillfälle att enligt därför uppgjord plan verkställa reglering och kanalisering af Svartån på sträckan mellan Storbron i staden och stadens östra gräns vid Skebäck, anhöll Örebro stad om upplåtelse till staden af, bland annat, viss del af den till landshöfdingbostället i Örebro län hörande s. k. slottsträdgården. Vid underdånig föredragning af detta ärende yttrade dåvarande föredragande departementschefen, att han ansåge sig kunna tillstyrka upplåtelsen, mot det staden iakttog vissa villkor, hvarjämte till dåvarande och blifvande innehafvare af landshöfdingbeställningen i länet borde utgå årlig ersättning för den mistade delen af trädgården, och hemställde förty, att Eders Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå Riksdagen medgifva, att till staden Örebro med full äganderätt upplättes, bland annat, mot lösen till Eders Kungl. Maj:t och kronan samt ersättning, jämväl till vederbörande indelningshafvare, för skada och intrång, med belopp, som skulle bestämmas i den ordning, förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof stadgade, den så kallade Slottsträdgården med undantag af viss del däraf, mot skyldighet därjämte för staden att med belopp, som i nyssnämnda ordning bestämdes, ersätta skada och intrång, som äfven för andra än Eders Kungl. Maj:t och kronan samt indelningshafvare kunde uppstå genom nämnda upplåtelse, samt att i öfrigt ställa sig till efterrättelse de närmare villkor, förbehåll och bestämmelser, Eders Kungl. Maj:t kunde finna af omständigheterna erfordras. I öfverensstämmelse härmed afläts proposition till Riksdagen.

Sedan Riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts framställning, blef, jämlikt nådigt bref den 21 april 1886, ifrågavarande område till Örebro stad upplätet, därvid Eders Kungl. Maj:t jämväl lämnade den af statskontoret nu omförmälda föreskriften, att Eders Kungl. Maj:ts befallnings-

hafvande skulle tillse, att ersättningen bestämdes att utgå med visst belopp till dåvarande och blifvande innehafvare af landshöfdingbeställningen.

Vid sedermera hållen expropriationsförrättning bestämdes, att årliga afgiften för den del af slottsträdgården, som skulle åt staden med full äganderätt öfverlätas, jämte därå befintliga träd och buskar, som icke enligt särskildt aftal redan voro lösta, skulle af staden utgå med 5 procent å jordens af nämnden uppskattade värde, 26,322 kronor, eller med 1,316 kronor 10 öre, att af staden till landshöfdingen i länet utbetalas med $\frac{1}{4}$ -del den 15 februari, 15 maj, 15 augusti och 15 november hvarje år; samt att värdet af den kronan tillhöriga, i slottsträdgården befintliga byggnad, som utgjorde bostad för trädgårdsmästaren, skulle till Kungl. Maj:t och kronan vid tillträdet gäldas med 2,000 kronor.

På grund af hvad i ärendet förekommit anser jag hinder icke möta mot ifrågavarande områdes upplåtande till Örebro stad mot årlig ersättning att utgå till boställshafvaren.»

Statsutskottet, till hvars förberedande behandling detta ärende blifvit remitteradt, har icke haft något att emot den ifrågavarande framställningen erinra och hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 24 mars 1905.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.